

Egy nyugalmas alföldi város

Feljegyzések Hódmezővásárhelyről

(A Délmagyarország hódmezővásárhelyi munkárcsapatja.) Hódmezővásárhely városát mindenki úgy ismeri, mint egy csendes, nyugalmas parasztvárost. Ez a nyugalom, ez a csend, a felszabadító szovjetországi hadsereg bevonulása után egy rövid időre még nagyobb lett. A világtörténelem most folyó nagy viharának csak egy kis fuvallata érintette ezt a nagy parasztvárost. Azóta a helyzet konszolidálódott, az élet megy tovább a megszokott kerékvágásban.

A Vörös Hadseregnek

Hódmezővásárhelyen első gondja volt a fasiszta vagyont képező gyárak, malmok és üzemek munkába állítása. A város legnagyobb gyárának, a Kokron-féle textilgyárnak a gépei — amelyeket a gyár elmenekült tulajdonosa már előzőleg leszereltetett — a felszabadító hadsereg bevonulása után három-négy nappal működni kezdtek. Megkezdtek a munkát azonnal a nagymalmokban is. Néhány napon belül a malmokban a vámoslás is megindult, az öröletni szándékozó gazdáknak és munkásoknak változatlanul rögtön módjában állott megöröletni a kenyérnekvalót. Mivel a hódmezővásárhelyi nép nagyobb része nem jegyre vásárolja a kenyeret, hanem „buzá ellátott”, így az Orosz Hadsereg jóvoltából kenyérinség egyáltalán nem következett be. A villanytelep működése az orosz bevonulás alkalmával mindössze néhány óráig szünetelt, mert a telep igazgatója és magasabb tisztviselői elmenekültek ugyan, de helyükön maradtak a munkások és munkájukat zavartalanul folytatták.

A városi közigazgatásban

— a főtisztviselők eltávóztatása következtében — átmenetileg zavarok álltak elő. A Vörös Hadseregnek azonban gondja volt arra is, hogy ezeknek a zavaroknak a kiküszöbölése minél előbb lehetővé váljon, ezért a Kommunista és Szociáldemokrata Pártok képviselőinek javaslatára polgármestert neveztek ki, aki együttműködve a demokratikus pártok embereivel, a legszükségesebb intézkedéseket a helyükön maradt alacsonyabb rangú városi tisztviselők segítségével végrehajtotta.

Ma már a városi közigazgatás rendes keretek között dolgozik. Az egyes ügyosztályok élére természetesen új vezetőket neveztek ki, csakúgy, mint a villanytelep, a gyárak és a malmok élére, mivel a vezető helyek megfutamodás folytán megüresedtek.

A városi rendőrség

már a legelső napokban megalakult. A város lakói ma már teljes élet- és vagyonbiztonságban érzik magukat, mivel a rendőrség szervei teljesen ki vannak építve. Munkálk a bejelentő hivatal, a nyomozó testület, a kihágási rendőri Főosztály stb. Éjjel rendőrségi járőrök cirkálnak a városban. A város központjától távol eső kölvárosokban őrszobákat állítottak fel, hogy a rendőrség szükség esetén a helyszínen segítséget nyújthasson a közönségnek. Ujabbban a tanyavilágban is megszervezték a rendőri felügyeletet a tanyai lakókból kiválogatott egyének bekapcsolásával. A rendőrök megkülönböztető jelvénye a nemzeti zászló karszalag. Egyelőre fegyvert és egyenruhát még nem hordoznak.

A posta

november 6-án ugyancsak megkezdte működését. Egyelőre csak

helybéli levelek, továbbá Szentés, Kunszentmárton és Orosházára címezett közönséges levelek kézbesítését végzi el a postahivatal. A telefonközpont november 7-e óta szintén működik, de csak helyi kapcsolásokat végez, városközi beszélgetésekre egyelőre nincs mód.

Az iskolák

is megkezdtek a népnevelés munkáját. Megkezdődött a tanítás egy a fiú-, mint a leánygimnáziumban. A tanerők száma azonban kevés, így az ittmaradt tanerők erősen vannak foglalkoztatva. Az elemi iskolák is tanítanak, és pedig mind az állami, mind a felekezeti iskolákban.

A lelkészek, egy-kettő kivételével, helyükön maradtak és végzik egyházi funkcióikat.

A politikai élet

a felszabadulás után azonnal megindult. Elsőnek a Kommunista Párt alakult meg és nagy szerepet vállalt a városban felmerült legfontosabb problémák elintézésében. A Kommunista Párt érdeke többek között, hogy a városnak október 23-a óta napilapja van Várasrhely Népe címen. A helyi napilap nagyban hozzájárult egy gazdasági mint a politikai élet rendbehozatalához és az ilyen időkben a népművelés folyóan gyakran előforduló pánikhangulat eloszlatásához, tájékoztatva a lakosságot a harcéri és politikai eseményekről.

A Kommunista Párt példáját követve megkezdte működését a Szociáldemokrata Párt és a Független

Kiszegdapárt is. Eddig a városban számtalan népgyűlést tartott a Kommunista Párt. Tudomásunk szerint az említett másik két párt szónokai is rövidesen ki fognak állani a népgyűlési dobogókra.

A városi önkormányzat

elpte az ugynevezett várostanács kezébe került, amely a három baloldali párt két-két kiküldöttjéből áll. Ez szükségmegoldásnak indult, azonban a gyakorlat azt mutatja, hogy erre a szűk taglétszámmal bíró testületre a halasztást nem tűző feladatok gyors elintézéséért a törvényhatósági bizottság mellett is szükség lesz.

A város legmagasabb önkormányzati testülete, a törvényhatósági bizottság november elején összeült és elhatározta saját felosztását. Erre a megoldásra azért került sor, mert a régi választójog alapján választott és emellett többnyire kinevezettekkel álló testület ma már nem felel meg az önkormányzati elvnek, mert nem képviseli a város lakóinak bizalmát. November 28-án új törvényhatósági bizottság fog összeülni, amely hatvan főből fog állni. Egyenlő arányban delegált a három demokratikus párt ebbe az új törvényhatósági bizottságba kiküldöttüket és remélni lehet, hogy ez az új törvényhatósági bizottság képviselni fogja a hódmezővásárhelyi nép legszélesebb rétegeit.

A munkásság eddig elnyomott szabad szakszervezetei

is megkezdtek munkájukat. Folyamatban van egész sor iparágmunkásainak szakmai szervezkedése, mert a szabad szervezkedési lehetőség mellett máris felismerték a szervezkedés fontos gazdasági jelentőségét. Így megkezdtek a szer-

vezkedést a városi alkalmazottak a vasutasok, de még a népművészek is. Természetesen az olyan szakmák, mint a földmunkás, építőmunkás, asztalos, bőripari, szabó, vasmunkás stb., akiknek már megvolt ez előtt is a szakszervezetük, erőteljes és eredményes szakszervezeti munkát fejtenek ki.

Az ugynevezett kerületi és tanyai olvasóköri is folytatják egyesületi életüket.

A közegészségügy

kielégítőnek mondható. Meg van szervezve a rendszeres orvosi szolgálat, a súlyos betegek pedig a városi közkórházban gyógyulást nyerhetnek. Az Országos Társadalombiztosító Intézet több, mint egy hónapja megkezdte rendszeres munkáját, kifizeti a különféle járulékokat és ellátja a biztosított betegeket orvosi, gyógyszer és közpénz segéllyel.

Gazdasági tekintetben

vannak nehézségek. Nagy probléma a malmok, gyárak és villanytelep szénrel való ellátása, ami eddig sikerült ugyan, de ha nem sikerül rövidesen szénrel hozni a városba, akkor az említett üzemek kénytelenek lesznek beszüntetni a munkát. A Vörös Hadsereg Hódmezővásárhelyen lévő tisztjei teljes megértést tanúsítanak ezzel a problémával szemben. Már eddig is nekik köszönhető a villanytelep szénrel való ellátása, a jövőre nézve pedig mindent el fognak követni, hogy a szénhiány miatt ne kelljen beszüntetni a fontos hadiüzemeknek és a közönség szempontjából ugyancsak fontos egyéb üzemeknek az árammal való ellátását.

A lakosság tüzelőellátása szintén hiányos. Mivel erdőszegény a közelben nincs, nehéz dolog a tüzelőfa beszerzése. Az országutak mentén és hasonló helyeken lévő kifélt fák kitermelése azonban megindult, ami — ha nem is fedezi teljes mértékben a közszükségletet —, de enyhíti a város lakosságának tüzelő gondjait.

Mezőgazdasági

vonatkozásban ugyancsak nagy nehézségek állnak fenn. A szántás-hoz nincs elég igavonó állat. Ezen a bajon úgy próbálnak segíteni, hogy ötven-hatvan összefognak a munka elvégzésére, a meglévő néhány lóval és tehénnel és így közös erővel szántják fel a földet. Akinek még ilyen módon sincs lehetősége szántani, az kézikapával pótolja az eke munkáját.

A közlekedés

nagyjában kielégítő. Hiányzik azonban az eddig behozatali cikket képező só, cukor, gyufa, cigaretta, papír, dohány, élesztő stb. A dohányszükségletet azonban teljesen ellátják az eddigi dohánycsempészekből előlőpett dohánykereskedők. Bizonyos kivételre szánt cikkek közül viszont főleges mennyiség van a városban. Baromfi például igen nagy mennyiségben kerül piacra. A közlekedési eszközök, valamint az országos központi közigazgatás hiánya következtében a kereskedelem más városokkal nem indulhatott meg, ezért állanak fent ezek a visszasszolgált gazdasági életben. Hódmezővásárhely örömmel szállítana mezőgazdasági termékeket, búzát, lisztet, kukoricát, főzelékeket és baromfit a városban hiányzó említett ipari árucikkek ellenében. Reméljük, hogy az eddigi felszabadított országrészek egységesítése — amelyhez hitünk szerint a Délmagyarország megindulása nagyban hozzájárul — rövidesen megteremti a lehetőséget annak, hogy a városközi kereskedelem megindulhasson és így a gazdasági életben mutatkozó nehézségek áthidalhatók lehessenek.

Hol voltál?

Most persze könnyű előállni azzal, hogy »lám megmondtam ezt már rég, de rég!«
De hol voltál, mikor a sok pimasszal
»Hell«-t üvöltött a csőcselék?
Kik ott tolongtak mind felemelt karral,
hol a germán típrő tank-had elvonult,
s Hitler világát hirdették nagy garral,
hogy a jó magyarok szíve elborult.
Üdvözölted tán az »Elet-térte« és
elhitted, abból nekünk üdv lakad?
S ezer bajunkból csak a zsidókérdés
tudta megfogni tompa, szűk agyad?
S ott voltál-e a nagy husos-lazéknál,
hol a sváb erényt díjazták gazdagon?
Nem esábitott-e sok csalóka lógyár,
s nem kaptál minden nyíltas maszlagon?
S mikor a ghejtót hurcolták vagonba,
nem dörzsölted-e kezed boldogon,
hogy beülhetsz végre jó zsidóvagonba
és ur lehetsz a bezárt boltokon?
Mért nem nyitottad akkor gyáva szádat,
hogy szólj egy bátor védő szót, ha kell?
De elhitted a »robbanó babákat«,
mit Gestapo-legények szórtak el?
Es szíveden mily nagy öröm szaladt át,
hogy jönnek majd a csodatagyverők!
De itéleted nem ért egy labatkát,
s halga voltál, mint csak egy gyerek,
mert késznek vettél minden propagandát,
s csak Góbbels számára voltál diadal,
ezért helyed most más világnak add át,
mely tisztább lesz majd, friss és fiatal.
A nagy vizsgán elbuknál. Srba veszel,
ki hitványságonnak nyomába lép?
Téged átkoz most egy ősi nemzet,
s miattad pusztul most egy árva nép.
Itt nincs rád szükség, tünj el hát örökre,
s a romon építőket ne zavarj!
Vagy fődre sujt le majd a nemzet ökle,
hogy megtisztítsa tőled a magyart!

DONISZY KULMAN.